సాహితీస్రవంతి

సీరియల్

'విషవలయం'

శ్రీ బోసుబాబు

* * *

'ఓ అబ్బాయిగారు!'

'ఏ అమ్మాయిగారు...'

'మీకు డబ్బు దేనుగారూ!'

'తప్పదియ్య. ఆదునందలనే చెప్పి పూసు పన్నావా? ఎనిమిది వందలదైనా చెబుతానను నన్నాను...

'అబ్బో ఇ రటి చిత్రకళకి ఎనిమిది వందలివ్వాలట. అక్కడికదే ఎక్కువ... అసలు ముందు నా చిత్రాలు ఏం బాగా లేవు...' అని పెదవి విరచింది సుశీల.

'ఓరోరి, ఇవా లెక్కలు. మరి ముందే చెప్పలేదే. తిరిగి ఎటికెళ్ళాపోదును...'

'ఆగు. ఆగు. పాపం ఇ-కా నయం మా నాడి చూసే ఇవ్వరినీ గుండెలు తీయిసాను. అందుకే దీనివాలా దాచాను.'

'మరైతే నా కిచ్చిన వాగ్దానం!?'

'కాంతెక్కింది'

'అయితే వాళ్ళేదిగి వెళ్ళి పోతాను...' అంటూ కారు డోరు తెరవబోయాను.

'వినోద్' అని చేయి పట్టుకుంది.

'మరి'

'అంత లొందర దేనికి. సరదాగా కూడా నీతో వరసమాడకూడదు. దాబా ఇదే కొంపు వస్తుంది ఆడాళ్ళలాగు. ఇలా అయితే కష్టాలు కొట్టాలి.'

కోపం రాదులే చెప్పు నిజంగా నీ చిత్రాలు అందంగా లేవా?

'ఎంతో చక్కగావున్నాయ్ వినోద్! అంటూ నీ అంత చక్కగా...' అని నా కళ్ళల్లో సూటిగా చూస్తూ వెక్కిరించింది.

'లేదా. నీవంటే ఎత్తేసేయ...సారీ... అభిమానం లేకపోతే నేనా చిత్రాలను అంత చక్కగా వ్రాయగల నంటావు. నా మనసును ఆడుగు అన్నీ చెబుతుంది...'

'ఓ మనసా! వినోద్ మనసా! ఈ సులేఖ చిత్రాలు ఎందుకని అంత చక్కగా వేశాను మా వినోద్ చెప్పు.' అని ప్రశ్నించి సమాధాన నివ్వింది. అన్నుకు వెంటనే ఇలా అన్నాను:

'లేదా! ఓ సులేఖా! ఇదునూ! లేఖ వినోద్‌లు ఒక్కటే. ఇద్దరి మనసులకు భేదం లేదు. ఒకరిలో ఒకరు అంతినమైపోయారు... కవిసం పెంచరిగానె నా...అందుకే అంత చక్కగా నీ చిత్రాలు వ్రాశారు. తెలిసిందా...?'

'పో. వినోద్ నీకింతతెలియనవి నే నెన్నడూ అనుకో లేదు.'

'నీకు నాకు తయ్యడేనికి?'

'దేనికో, నీకే తెలియాలి. పోవోగాని, ఈవేళ కూడా దూరాలు. నువ్వూనాకు...' అని అంటంటితో వాక్యాన్ని ఆపింది.

'ఎన్నడూ అదే పాటా'

'అవును. నా హృదయంలో సదా అదే పాట...'

'ఎంతకాలం లేఖా...' ఈసారి నవ్వరాం తగింది. నా మాటలు వినబడుతుంటే ఇలా అంది.

'వినోద్! నీకు ఏ అమ్మాయి భార్యగా వస్తుందోగాని ఎంతో సుఖపడుతుంది...'

'కవి పెడేకాపే నా మనసు.'

'అవును. నీకు నాకు తెలుసు నీమనసు.'

ఈ మాటకు నేను తిరిగి ఏమీ చెప్పలేకపోయాను. అమ్మాయిలు మధ్యలో ముగ్ధత్వం ప్రదర్శించిన తర్వాత మనసు ఏంచెప్పాలో అర్థం కాదు. అలా స్వర లోనే సహరిస్తూ వుంటాయి. ఆ మూడ్‌లోకి లేకపోతే మహాపాపం. అలా చెప్పినతర్వాత పసుకున్నామా ఇగోనూ. తన్యదియ్య ధార్యా భరంపధ్య ఇ రటి అనురాగమాంటే ఎంత బాధ్యతను. ఉహూ. అత్తగారిమీద. అడబుడుచుమీద. రోడు కోడలుమీద బాడీలెవ్వడంలోకి నరిపోతుంది ధార్యాజీవితం. అధీనుపరిలో చిలాపా వచ్చిన రం ఇవన్నీ ఎన్ని పెట్టు ... పెట్టే 'నాకార్య' అని పేర్కొన్నా ఉపయోగపడుతుంది. కాస్త ముతక మనిషైతే నాలుగు పుచ్చుకుంటాడు. ఇకేంటు. ఉన్నపాటికి తిండిపెట్టేసి కావాలు చేసుకోక తీవరమా అంటు...అయితే నాకు దేనికిలే ఈ గొడవలన్నీ. నాకేం. పిల్లాడా నింపారమా అనుకోడాంటే...

కాను వేగం హెచ్చింది. రోడు చెప్పు తీ తిన్నగా చూస్తూ స్పీడు చేస్తున్నాను. సులేఖ వైపు ఏదేవది చూస్తూ ఆ చేతంలో పిట్టూడుకొంటు... 'వినోద్ ఎంతసేపు... త్వరగా మెదాం...'

'ఏదా వెడుతున్నాముగదా...' అన్నాను. కాదు వేగం మరింత హెచ్చింది.

ఎక్కడికో మా ప్రయాణం...!? ఎప్పటికో తిరుగు ప్రయాణం?

* * *

10

కాలచక్రం తిరిగింది... అపుడు కాలచక్రమే తిరిగింది. మధ్య పూర్వాహ్నంలో. సుడి గుండాలతో. సంకెళ్ళ మధ్యవున్న చక్రం ఇది. కాదురకం... జనకాలు ప్రగతి రథం. పారదుపుచున్నారన్నా నేను అంగీకరించను, ని లోకంలో కర్తృత్వ సుఖం. కర్తృ మనసుల కరి కార్యకలాపాలు నిరాటంకంగా కొనసాగిపోతున్నాయి అనుకోర్స్ అనుకో నేనూ ఒకడినే కావచ్చు...కానీ నా కర్తృత్వం లో పరిధి మాత్రం లేకుండా మనో అవనెలలు దుంచుకు పోతాయి.

ఈ అరిష్టు విరోధ జీవితంలో మార్పు వచ్చింద ఏ సమాజంమారి దన్నమాట. అతని జీవితం మరింత కలుషితమై పోయిందంటే సమాజం దుర్వరమై మరి ఏ దుర్వంద భూత మవుతున్నదన్నమాట... ఈ మాటలు అర్థం అతనికి అంటే ఈ అర్థాన్ని ఎరోటికి తెలియక పోవచ్చునాక, కాని అతని నడత, మాట, నేడు-నీలో మార్పు ఇవే తెలియచేస్తాయి. సమూహంలో మార్పును. ఈ సమాజం మారినంత వరకు నాకు అన్నమ్యలు. తమ్ముస్నేహపు భూమి, తప్పదు.

మూడు నెల క్రిందట కూటిపోనం ప్రాకులలో 'వేశ్య' అని పిలువబడు తున్న 'సమటి ఇ-టికి వెళ్ళాను. ప్రేమకళ తన్యాత సంగతి ఆర్ మోస్ట్ దెవ్' అని ఎంచింది నా మనసుకి. అందుకే తాలేదు. నాలుగు కిబుల్లు వేసి రెండు రూపాయిలుచేతిలో పెట్టి తన్యాపచ్చాను.

మరో నెల తర్వాత ఎవ 'చెలిలే నిన్నాను రమణి దప్పుపోయింది. మా చిత్కూనాడా లేకపోతే బజాను తుక్కుని ఈన్ను బండిలో వేసినట్లు కాస్కొరేషన్ వాసు తీసికెళ్ళి తగలేశారట.

దేనినో నా అమ్మకోవచ్చుగాని, కరాన్ని అమ్ముకుంటే మాత్రం చివరకు వచ్చేది తుక్కు దాపేరు తెలుసుకోవాలంటే రుజుణ్ కాదోలు ఉదాహరణ ... అయితే వసుశ్యామల ఇన్నాది సరుకంతా ఏమయ్యేటు...!?

'హారీ! వీకెయగాడు సిలుమ్తున్నారండీ!'... అని దాన్ను దొన్ను చెప్పారు.

'ఎందుకు?'

'ఏమోహార్...'

'పరేలే...' అని లేచి మేడక్కి దిగివెళ్ళాను. వీకెయగాడు నమస్కరించి ఆహ్వానించారు...

'వినోద్‌గారు, మీరు ఇక్కడ వుండడం వల్ల మా కెలో అడ్డగా వుంద డీ..... మిమ్మల్ని మా ఇంట్లో ఒకరుగా భావిస్తాము.'

'దానికేముంటిలెండి, ఒక పొమగేకాదు ఒకే ఇ-ట్లో కదా వుండొంది. మనిషికి మనిషి ఆమాత్రం ఆదరాలేకపోతే ఎలాచెప్పండి...'

'పరేనండి, ఒక్క మాట. ఇప్పుడు ఉద్యోగం పద్యోగం గొడవ కాదు. మా కుటుంబ ప్రతిష్ఠకి భంగం వచ్చిందండి నేను నలుగురిలో తలయెత్తుకుని తిరగలేని పరిస్థితి"

ఈ మాట వినగానే నాకు మతిపోయింది. మళ్ళీ యీ గొడవేమిటా అనుకున్నాను.

'పిల్లిడుగాదు. గాబరా పడకండి. సంగతేమిటో చెప్పండి. నేను చేయగలిగితేమైనా వుంటే తప్పకుండా...' అని అంటున్నా. నా మాటలు పూర్తి కా వ్వకుండానే ఆయన నాలుగు పాలాలు నా చేతిలో పెట్టి 'చూడండి' అన్నాడు.

ఆ పాలాల్లో అమ్మాయి అబ్బాయి జత పోజులున్నాయి. అబ్బాయి తెలుసు. పరే ఇక అమ్మాయి వీకెయగారి ద్వితీయ పుత్రిక.

'ఉహూ.....అర్థమయిందిలెండి, ఇంతకు అమ్మాయి ఏమి చేస్తోంది.'

'ఏమంటుంటండి. బ్రహ్మముండ. ఏమన్నా చూస్తూంటుంది, నాలుగు రోజుల్నుంచీ అన్నం నీళ్ళు ముట్టడ లేదు'

'కారణం...?'

'ఆ అప్రాయపు వెధవ. తుంటరి మోసగాడు.'

'అవునులెండి. నాకు తెలుస్తోనేవుంది... పూర్తి సమాధానం కనుక్కుని సాయ త్రం లోపుగా చెబుతాను.'

'థాంక్యూ. మీ దయ... కాదు మాకు దండే పరిమిని రిపోర్టు వాకి అంతు కనుక్కుంటూను...అంతేగా అయితే కోడ్డుకిరుగ్గాను.'

'అంతకన్న దేనికిలెండి. అయితా ఇదు మంటి వ్యవహారాలు రచ్చకెక్కడం మీలాంటి పెద్దలకు తగినపని కాదు. నేనే ముందు చేసి నా పరే. ఈ ఫొటోలు నేను తీసుకు వెళ్ళాచ్చా?'

'పరేకెళ్ళండి పరవాలేదు. మీవగరున్నా ఒకటే నాగ్గున్నా ఒకటే...'

'అయితే నేను పుంటాను అంటూ లేచి నమస్కరించి ఇసుకను వెళ్ళిపోయాను.

....

'సురేష్!'

'హలో వినోద్! ఎన్నాళ్ళకు రీ.....

అన్న మనసు కలుసుకు పాలారోజు లైందకు వంటాను.

'ఏదీ నన్ను కలుసుకోవ్ర అవసరం నీకేమి ఉంటుంది. ఎమ్ ఎ. దక్షుపుస్తాపు కదూ! అందులోను కలవారిపిల్ల. అబ్బదంగా పెరిగావు. ఎలావున్నా ఏం చేసినా కాదనే దెవరు?'

'భలేవాడోయ్ పిచ్చవాడివి. నీవున్నాపన్న భరోసా నాకులేంటానా?

దిగ్ తెలుస్తోనేవుంటిగా... ఇదివరేగాని అర్జంటు పిరో ఓ విషయం మాట్లాడాలి, మా రూముకు వస్తావు'

'ఏమిటది?'

'ఎలా ఇక్కడ మాట్లాడడం దాగోదే ... ముందు మనుదేదు.'

'అయితే పద'...

రూమ్ దూ చేరుకుంటు అగింది. ఇద్దరం నా రూముకి వెళ్ళాము. కాఫీ సేవనం ముగిసిన తర్వాత సంభాషణ...

'సురేష్! నీవు పెళ్ళి చేసుకో వాలన్న పనూవాలం కలుగుతోంది?'

'లేదే' కించిత్తు ఆశ్చర్యంతోనే సమాధానం చెప్పాను.

'అబ్బదం చెప్పను. నేను విక్కచిగానే అడుగుతున్నాను' 'నీకు వినోద్! నాకా తలంపులేదు. వివాహమంటేనాబలా,మాపుడు, సంప్రదింపులు, కట్నాలు రాసుకలు, హుదా విసి.

'మరి ఈ తతంగమంతా పుంటుందని నీకు తెలుసుకదూ!'

'ఇ...'

'ఇ కాదోయ్ చెప్పు'

'అవును ఎందుకు తెలియదు. అది సరే ఇప్పుడు నా పెళ్ళి విషయంచేస్తూన్నాడు. అని సూటిగా ప్రశ్నించాడు.

నేనీ విషయాన్ని ఎందుకని లేకపోతేనో మొ తుమీద అతగాడికి అర్థంకాలేదన్న సంగతి నాకు తెలుసు ఇ లాంటి లేనుకుని తేజుబోవుస్తు పొబోలుకిని చూసింది 'ఏం టు అని ప్రశ్నించాను.

వెంటనే తడబడ... 'ఇ నీ కెక్కడిది,' అంటూ నా చేతిలోవున్న ఫొటోలు లిసుకొన టోయాడు.

'నాకెక్కడిదో తర్వాత చెబుతాను. ఈ ఫొటోల సంగతేంటిఅలసుకుతున్నాను...'

సురేష్ తలవంచాడు. సమాధానంలేదు.

'మిస్టర్! నీవు దమపు కోదానికి వచ్చింది ఇ-నుకే నన్నామాట. ఇన్నాళ్ళ నించివెంగ దెబుతున్న దమపు ఇపుడిన్నుమాట. కాదు? చెప్పు. మహాపరిపూరాలు. బీరులు. ఫొటోలు ఇవేనా!!'

'లేదు వినోద్'

'ఏ దులేవిది. ప్రత్యక్షంగా కనబడు తోంటే...'

'పొరపాటయి పోయింది.'

'కుదరదు. పొరపాటుకు అర్థమేమిటోమ్ చెప్పు తెలుసు కుంటాను. పెళ్ళికి తేదీమో కట్నాలు కానుకలు కావాలి...కాకి.తేనేమో చెప్పు కావాలా? ఇంత సంకుచిత మనస్తత్వం వుంటే ఇ రాగుండే దేయిబోయు పరే అవన్నీ నాకు దేనికి గాని. యింతకు ఈ అమ్మాయి ఎవరు!!

'మా కాలేజిలో దమపు తోంది. పేరు వాసంతి. నీకమగారి కూతురు!

'ఓహో...పుస్ అడన్ తెలుసున్న మాట. అయితే వాళ్ళ యిలు...!

'అదొక్కటే నాకు తెలియంది'

'అయితే — ఆ అమ్మాయి నిన్ను లా చేసిందా' ఏమో తెలియదు'

'ఏమ్‌పూర ఏమిటి నువు చెప్పేది...'

దు రేష్ సమాధానం చెప్పకుండా తల మంచాడు

'పోనీనీవే ఆ అమ్మాయిని ప్రేమి దానా మళ్ళీ సమాధానం లేదు.

ఇదిగో అబ్బాయ్ ఈ వినోద్ దక్కాయిక్కాలు ఉన్నాయిలు ... చెబుతున్నాను, చెవులుపండి మరి నిజం కక్కిస్తాను. అయితా మిమ్మల్ని అని లాభమేముంటిలే. తప్పదియ్య. రం రోజుల్లో ఏ అమ్మాయి నిచూచి నా అబ్బాయి ఎటువంటి బాధ్యాన్ని లక్షిస్తారో, డ్యాడో, ఇంకనీరో కప్ప మరెకరెనా పవే మీరా అంటుంది. ఈ నువు సత్యంతోపే వాసు పుస్తాడు కాబట్టి నా దోటి, నీ దోటి నూటి రాయిస్కు కర్చుకోబడి ప్రోపోక్ అ పుతాడు. స్నేహం చేసుంతవరకు బాగానే వుంటుంది. పెదవాళ్ళకు తెలిసి పెళ్ళి విషయ వచ్చినపుడు పీకి పట్టుకుంటుంది. అప్పుడిక దర్శకుడవ్వేస్తు అప్పి పోస్తులు, చేపలు, కాప్లు, హోదా-ఇవి. మరి ఇదన్నీ గ్రహించ గలిగితే నీ అమ్మాయి మరే అబ్బాయి జోలికి పోదు. ఇ తను నేను చెప్పినదాంట్లో మీకు వర్తించేది ఏదైనా అని ప్రశ్న... అంటేనాకు ఇబ్బందిగు ... ఇప్పుడు ఆ అమ్మాయి నిన్నువివాహంచేసుకోడానికిస్థి పడిందనుకో. ఎంగీకరిస్తావా?

'ఆ విషయాన్ని మా తలి దండ్రులకు తెలియజేయాలి...'

'మరి లా చేసేముందు కూడా మీ పెద్ద వాళ్ళకు తెలియజేశారా?

సురేష్ నుండి సమాధానం రాలేదు.

'అబ్బాయ్ ఇదు ఏను. పిచ్చిపిచ్చి వేషాలు మరు దగిం సాగవు. అమ్మాయిని అబ్బాయిని లా చేసుకోవడంకేవ కాలేజీలకు వెళ్ళేది. అందుకే దమపులిలా తగలబడు తున్నాయి. ఈ మాటలన్నీ అనవసరం. వాసంతిని ఒప్పిస్తాను. ఆ అమ్మాయి మెడలో పిస్తుపుండా తాళి కట్టడంలేదు...తెలుసా?

'వినోద్! నన్ను లొందర పెట్టకు. నా దాన అర్థం చేసుకో. నేను కూడా ఆలోచించుకో దానికి కొంచెం టైమ్ ఇవ్వు?

'నాయనా, ఇది ప్రశ్నమాకాదు... ఏదో టైమ్ లాగులు పురిపిస్తున్నావు... నేను చెప్పినట్టు చేయకపోయావో అందరువచ్చి నీ పదవు, మీ నాన్నపదవు బజారుకెక్కిస్తాను..... లేక అలవ్వాలాచెప్పి అయినా నిన్ను కాలేజికాంచి డిబార్ చేయిస్తాను...తెలిసిందా!'... ఇలా అని మళ్ళీ నేనే తగ్గాను. బ్రదరాడు మరీ బెదిరిపోతే వ్యవహారం చెడుతుంటేమోనని.

'వినోద్! ఇ తను నన్ను ఏం చేయమంటావు చెప్పు?'

'ముందే చెప్పానుగా... వాసంతిని పెళ్ళి చేసుకో.

'ఒకవేళ పెళ్ళాడకపోతే అనుకో... మా నాన్న నాకు ఆస్తిగిస్తే ఇవ్వను పొమ్మంటేగా'

'నీ ఆస్తి ఎక్కడికి పోదుబాబు... అయినా ఒక్కమాట. ఇ రోటి ప్రేమికులు, మరి నీకు అమ్మాయి కావాలా ఆస్తికావాలా!'

'రెండూ కావాలి.'

'పటవ నీవు నాకంటె పుటికుడివిలా వున్నావే చూశా వాసంతికి నమూనా సా స్తిలేదు ..ముందే తెలుసున్నాను ఈమాట. దమపుకుంది ... ఇకపోతే అందద దాల

(మిగతా 4 వ పేజీలో)

"చరమరాత్రి"లోని కథానికా చమత్కృతి

రచన: శ్రీ భూషణం

ఒక్కొక్క కళాత్మంలో కొందరు మహా మేధావులు జన్మించి సాహిత్యానికి వన్నె తెస్తూనే చేశారు. ఆ జాబితాకి ప్రాతినిధ్యం వహిస్తూ టారు. కారణ మనంలో ఈ పరిణామాన్ని చూ స్తూనే ఉన్నాం. అటువంటి మహా మేధావుల్లో శ్రీ శ్రీ ఒకరు. నిర్భయంగా చెప్పుకోవచ్చు. అటు పద్యంలోనూ, ఇటు గద్యంలోనూ ఆయనకు ఒక విశిష్టస్థానం. పద్యంలో ఏవిధంగా నాన్నయగారుతో సుకవి అయ్యాడయాన్ని పుట్టింది నవ్య కవిత్వానికి ప్రాణప్రతిష్ఠ వహించారో గద్యంలో కూడా అంతేనని నిరూపించడానికి ఆయన దమపు రాత్రి కథల సంపుటి వెలువడింది.

ఇందు నున్న కథలన్నీ కలిసి ఏదయినా ఈ ఎయిమూనా, ఏదయినంతగా నెరవేరిన పదయినా ఏమార్థ ప్రమాణాలు వెయగు కథానిక ఎలా ఉండు దని ఎవరైనా అడిగితే ఏమాత్రం సకయి దమపుడా శ్రీ శ్రీ "దమపు రాత్రి"ని చూడమని చెప్పవచ్చును.కథానికా ప్రక్రియ శ్రీ శ్రీ చేతిలో ఎలా కాసిన మనుంది. నేటి కాలపు ప్రత్యేకతలన్నీ తీర్చగల వదనం దమపు రాత్రి కథల్లో నిబిడీకృతమై ఉంది.

ఇందులో అనుగ ఏమి చెప్పేరో ఎలా చెప్పేరో కూడా చూడాలి. ఎందుకనంటే ఏ చెప్పేరన్నది పదవిపట్టి ఎలా చెప్పేరన్నది మాత్రమే చూసే మనాన్ని పదిలిపెట్టి దమపుత్కారాన్ని చూసినట్టి ఉంటుంది.

ఏ కావ్యవిధానికి కరదుగానీ చెప్పే మనసు చేసే దమపుత్కారం రెండూ కలిసి ప్రధానత కటబెట్టాయాగానీ, ఒక్కొక్క దమపుత్కారం మా తమ కావ్యానికి కథకి ఉన్నత్వాన్ని ప్రధానత లేదు. వస్తువులేదు నగిషీలేదు, నిలువలేని వస్తువుమీద ఎంత నగిషీ ఉన్నప్పటికీ ఖరీదు కుదరదు. కలరాలం నిలవదు. అంటిక కావ్యాన్నిగానీ కథనాన్నీ శాస్త్రీక దృష్టిలేనిదా పరిశీలిస్తే రెండింటికి తగిన ప్రాధాన్యత ఇవ్వ తీరాలి.

దమపు రాత్రి కథలో శ్రీ శ్రీ ప్రేమించే కార్మికులుగానీ కర్షకులుగానీ, పీడితులుగానీ, తాడితులుగానీ, వారి జీవిత చిత్రణలుగానీ లేవు. కొనసిటిలాగ పాత్ర మధ్య తరగతి గుమస్తా బ్రతుక్కి చెందినవిగానీ ఆ పద్ధతు గు వర్ణనవిధానాలు. "హేమంతం" అన్న కథానికలో ఇదివరకే చెప్పినట్లు వ్రస్తావనలో చెప్పిన దిజ్ఞాపికను కనిపించినట్టుకి అందులో ఆమె హత్యం గురించి మాట్లాడి దుని నీ మనసానీ చీవాట్లు పెట్టుతుంటాగానీ దరిద్రులకు ప్రతీకగా నిలవకపు, అయినప్పటికీ ఇందులో జీవిత సత్యాలు కొల్లలు.

"దమపు రాత్రి" కథలో '/+/=/' అని దాని అర్థం చెబుతాడు 'దాసు/ కాదు మంచి/ చెడ. దాసు/ బ్రతుకు మనిషి/ దేవుడు అంతా ఒక పె' అంటాడు. తదుపరి దీన్ని "దమపు రహస్యం" అన్న రెమో దానికి వివరంగా వివరించాడు. సంపుటంలోని ప్రతి కథలోనూ మరువలేని జీవితసిద్ధాంతమేదో నిర్వచించాడు.

దమపు రాత్రి మొత్తం కథల్లో కొనేటిరావు పాత్ర ప్రత్యేకమైనది. ఇది మధ్య తరగతి జనం బ్రతుకుని అలోడనలని వ్యక్తం చేస్తుంది. కొనేటిరావు జీవితాన్ని మూడు భాగాల క్రింద విభజిస్తే బాగుంటుంది.

మొదటిది "కొనేటి దినం."

ఇందులో కొనేటిరావు పడుకు చేసే పని, ఎదే బాధ పడిందాడు. దీన్ని ఒక ప్రత్యేకమైన వాక్యంవిధానంతో నడిపిస్తాడు. కొనేటిరావు ఆఫీసుకు వెళ్ళడం గురించి చెబుతూ,

'గుమస్తా కొనేటి హైస్కూలు వదలొంచు గంటలు కొడుతున్నాడు. ఆఫీసు చేర గుమస్తా గోరం రొందర ధోరణం ముందుకొనె చుట్టు దిగిందుకొని బట్ట సవరించుకొని,పాతగ్లాసు కొని. ఆఫీసు కాగితాల అమరులు వింటూ"ఆఫీసుకు బయల్దేరాడు చెప్పి అతని పొట్టికాళ్ళ నడకనీ అందులో కర్తల్ని ఒక్క మాటలో చెబుతాడు.

"ఆసలే హృస్వాకారం. ఆపిపి అరమైలు దూరం. కొనేటి కాళ్ల కొ టు ఉన్నాయి. మూడాన్ని కదుస్తున్నాయి," అంటాడు.

ఇలా ప్రాయాలంటే దమపుంటేగ ఎంతో పెత్తనం సంపాదిస్తగానీ సాధ్యపడదు. గంగా లాంటివ్రత సంత దానాన్ని గాలాలో ఇమిడ్చం. గాలాలోకాన్నూడా సరి వడని ధారాల్తో గంగాలాలు నింపడం అతనికే చెల్లింది. అలానే "కొనేటి రాత్రి"ని గురించి చెబుతూ మధ్యతరగతి జనం కడుపున్న కలలూ వాటిక్కురిగిన అ ఉం కాయా ఇహ దాన కళ్యంతో చిత్రించే హాస్యాన్ని పుట్టిస్తాడు.

మూడవది కొనేటి జన్మ.

మామూలుగా జరిగే కొన్ని పరవాను సన్నివేశాన్ని కొనేటిరావు పుట్టిన దినానికి సంబంధించి గా అన్వయిస్తాడు.

"తెల్లవారుజామున మనమూలం మరణ ముదగా ప్రకటించింది. అప్పుడ్డనుకోవ్వ వసంతకాలం. కాదువల్ల మామిడికాయ చిగురడం ఆ గుమస్తా మనసు కొన్ని కోట్ల కోకిలలు మందకు ప్రాణ్య గా పరిగడం జరిగింది. తిరుపతివారి లేడియోలో ఎవరో సుప్రసిద్ధ సోదరుడు మంగళ వాద్యాలు మోగి చాడు."

ఇవేవీ కొనేటిరావుకి తెలియకపోయిన లాంటివాటన్నీ క్రమంగా జరిగినవి చెబుతాడు. ఇ రవరకూ కొనేటి కథ ఇ పోన్నాయికి సన్నివేశాన్నా- చివరికిలు ముగింపుదోసే యిదు పేరిన కళ్ళకు తప్పనిసరిగా ఆలోచనలేక రదయిత దృక్పథాన్ని తెలుపుకు జేస్తాయి.

'ఏ కారణంవల కొనేటిరావు తన సంతై అయిదో పుట్టినరోజు నాడు ఇ-ట్లోనూ వీధిలోనూ ఎడతో సంబరపడ వ్రంచిం అతని పిల్లల చొక్కాలూ,లాగులూ అతుకులుపెట్టుకొనడానికి కారణ మేమిటో దాక్షిణ్యం లేని ఏ దుర్వాసి కారణంవల్ల గొడవలూ తలెత్తుతాయో దాలా టుం జుట్టు దు కొంచు బిడ్డలు పాపి-చేసుకోక. ఉన్న జుట్టూ తెల్లబడి పోయింది.? అతని చెబుతూ తదనంతరం యాయుకకి అర్థం లేదనేదం ఎ.చుపేశా?

ఈ సన్నివేశాన్ని నన్నాయగారు కదిలించి వేస్తారు ఈ కదిలించడమే కథయోగానీ కాస్త మొక్కుగానీ గొప్పతనాన్ని తెలియజేసే గీటు రాయి.

"దొన్నా" కథలో మామూలు పాపులర్ అట్టుడికిపు ఎప్పు ఎప్పుడ్డాల్లో పుట్టిస్తారు.

"నలుగురితో దావు ఎళ్ళితో సమాధానం నలుగురితో పెళ్ళి దావుతో ఎ.చాడు."

ఇది దమపు నాకే ఎన్నియు కలుగుతుంది. ఇన్నాళ్ళూ అనుకుంటున్న అర్థానికి భిన్నంగా కనిపించి, తిరిగి ఆలోచిస్తే సాక్షాత్కరం అని పిస్తుంది.

సాధారణంగా జరిగే సన్నివేశాలు మంచి హాస్యాన్ని ఎలా పండిస్తాయో "ఒనే కుత్వాలు అందులో" అన్నకథలో చూపిస్తాడు. ఒకేం ద్రుని వందే మాతరం గీతాన్ని తీసుకుంటూ పాన్నాల గదిలోని సంగీతంతో చేర్చి.

"నోట్లో సీసపు రోసుగొని పుక్కిలించుకు ముక్కులోని కెళ్ళాయి. కిక్కిరి చిక్కిర్తి పోయాడు. సుజలాం. సుఫలాం. మలయజ శీతలాంగానే ఇన్నాయి అటూ "వందేమాతరం పాడ ' అ.టాడు. వీపు తోముకు దగ్గర కొచ్చేసరికి విచిత్రంగా చెబుతాడు.

"వీపు కి నన్నువట్టింది తోముకున్నాడు కనిపించాయి గ్రంథంగారోలోపాతేలోనూ వినిపించేవి. రేడియోలేని రోజుల్లో రెండో చేతిరోరాసాను. వీపు అందకుండా ఉంది రాస్తూ పాడతాడు.

"మీర జాలగంతా నన్యాసత
వీపుగోక గలదా!"

అప్పుడోలేసంతవద్యాస్తుంది. సాధారణంగా దస్కీళ్ళన్నానం చేస్తున్నప్పుడు సంగీత వస్తుంది. అటువంటి సాధారణ సన్నివేశం నుండి అసాధారణ ప్రమోదం సాధించడం గొప్ప శిల్పశక్తి ఇతరులకు సాధ్యంకాదు.

తెలుగు వచనంలో వేగాన్ని ఎలా పెంచాలి వచ్చో "ఒక్కుల" కథ ప్రారంభాన్ని పరిశీలిస్తే బోధపడుతుంది.

'ఒక్కుల, ఒకరు. ఓ కలు, నిన్న రాత్రి నేనుకన్నకల. మొగాన్ను కలలు మాత్ర మే కలంటాడు. అవాస్తవ కలల్నీ పిల్లల్నీ. కవల పిల్లల్నీ కనగలను. ఇది ప్రారంభం. ఇది విషయం.

ఈ వచనాన్ని తాపీగా చదవలేం. ఏదానం విశ్వాలని ఇహవ్యక్తిని కొంతవేగాన్ని పారించవచ్చుగానీ, సహజవేగం ఇందులో గోచరిస్తుంది.

ఇలా ఈ వచనంలో గొప్పగా చెప్పే వాళ్ళూలు. అనేకమ్యాలూ అనేకంతన్నాయి రసజ్ఞులు కోట్లాదుగా లభిస్తాయి. ఆధునిక తెలుగు కథాక్షేత్రాన్ని సుసంపన్నంచేసే తెలుగుదాన అపురూప కవి కోదండరామయ్య కవిపుంగవుడే నిరూ ది చూపుతాడు.

ఇది అనేకమంది కథకులూ, "అల్పజీవి నంటి మహోత్కృష్ట నవలలూ వరవడిగా వ్రాస్తున్నారు. నవ్యంలోనూ, గద్యంలోనూ సహజ ప్రతిభగల దాన్ను అనుసరించి, తెలుగు సంగతులో నవ్యశాస్త్రవిదులు. అందుకే అనుకు ఒక కావ్యానికి లభించేస్థిక ప్రాప్తా "నవ్య కవిత్వానికి ఈనాడు ఇంకేమా కంత టికి ఆత్మస్థానం తెలుగునాడు," అనగలిగేను.

చివరలేని మొదలు

శ్రీ 'అజీజ్'

కృష్ణవేణి ఉత్తరం యీ సారి నన్ను కదిలించింది.

"— ఇదుగు తెగ గాలి వట పైంది. కలలోనైనా ఉహా దలేక పోయాను యిలా జరుగుతుందని: ఈ జీవితం నావల్ల కాదు బాబా యిక: ప్రతీ పరిచిపోవాలనుకుంటాను. కాని అంతకంటె కష్టిపడు దుఃఖమే ఎదురౌతుంది. ఏంచేదనుకు ఎలా బ్రతకను?"

కృష్ణవేణి మాటలు నా మనసును అల్లకలోలం చేశాయి. చోటూదువలనైనా ఆమెలో కొంతమార్పు వస్తుందనే ఉద్దేశంతో కృష్ణవేణిని పిలవాలను కున్నాను. కాని కృష్ణవేణి మాటలు దుపును మోసుగల హృదయం కాదు నాది. అయినా చెల్లి బంధంతో, నాచేత ఉత్తరం వ్రాయించుంది.

"— నీ ఉత్తరం చేరింది. దానికి సమాధానంగా నేను నీకు ఏ వ్రాయగలను? కనీసం...ఏం వ్రాసినా అది నీకు దుఃఖాన్ని కలుగజేస్తుంది. నా బలహీనతను క్షమించు. నువ్వెక్కడికి రాగలిగితే బయలుదేరు. వస్తానని నమ్ముతూ—"

* * *

రోజులు గడిచాయి.

కృష్ణవేణి విజయంగానే వచ్చింది. సరుపు బార్డర్ తెల్పిరి, చేరోకి సవరించుకున్నట్టున్న జడ్డ, చేతిలో ఎండు మిట్టాయిలు. మువరితనాన్ని కొని తెచ్చిపెట్టుకున్నట్టుగా పు.ది.కృష్ణవేణి.

"బాగున్నావా బాబా-?"

"ఏ చెప్పను కృష్ణవేణీ! నా సమాధానం కూడా ఆమెను దుర్భర పరిస్థితిని కలుగజేస్తుందేమోనని భయపడ్తాను. ఎంతో ప్రయత్నంమీద సమాధానం యివ్వగలిగాను. పిదాలుమన నమ్మి తెలుపెటుకు టూ.

కృష్ణవేణి మరేం మాట్లాడలేదు.

మనిషికి గంపెడాశలు వుంటాయని కృష్ణవేణి కనుచెప్పాయి కాని భగవంతుడు అలాటి అమాయకుడికి ఎలాంటి కష్టాన్ని కలిగించాడు-? ఎన్ని బాధ లిచ్చాడు-?

ఒకరోజు నేనే అన్నాను - "నాకు చాలా విచారంగా వుంది కృష్ణా! నువ్వులా అయిపోతావని నే నూహించలేకపోయాను."

కృష్ణవేణి నవ్వింది.

'ఏమ్మిటికి - కొంతవరకు కారణంగా మిగిలిన వాడిని నేను-"

అమె లిక్కిపడింది.

పోని బాబా: ఇప్పుడు అన్నీ ఎందుకు అంటింటిని లోపలి కెళ్ళకూ!

* * *

కృష్ణవేణి ఆలోచిస్తూ వుంది.

మొదట నా ప్రశ్నకు సమాధానం కోసం ఆ ప్రశ్నాడేమో ననుకున్నాను. కాని నేనను ఎన్నడానికి వ్యతిరేకంగా అమె కండ్లు కన్నీళ్ళను కార్చాయి.

కరవుపడి తప్పిందికాదు నాకు.

"ఏమి అన్నావు కృష్ణా!"

తలెత్తలేదు అమె చీకి చెప్పుతో కన్నీళ్ళను తుడిచేసుకుంటూ. ఆ సమయం ఎప్పుడూ పొగిగానాకూడా పుంది.

"నిన్ను బాధపెట్టకు నా ఉద్దేశ్యంకాదు కృష్ణా! నీ హితైషిగా నాకో బాధ్యత వుందని మరిచిపోకు—"

ఈ పరిస్థితుల్లో నేనేం మాట్లాడినా అమె సహించదని నాకు తెలుసు అయినా ఆ సమయానికి కృష్ణవేణి సమాధానం ఇవ్వకపోతే అవ నరమనుకుంటిని. కాని కృష్ణవేణి మాట్లాడలేక పోయింది.

" ఆలోచించు కృష్ణా! ఇది నీకు పెద్ద సమస్యగానే కనిపించవచ్చు... కాని నువ్వు తట్టుకోగలవు—"

ఈసారి ఎక్కువగా నేనే మాట్లాడలేక పోయాను. కృష్ణవేణి నా మాటల్ని తెలుపుకూ నెమ్మదిగా అంది.

"ఆలోచిం చడానికేమీ లేదు బాబా!"

"అయితే నీ నిర్ణయాన్ని మార్చుకోవన్న మాట-"

మార్చుకో కూడదనేఅనుకుంటున్నాను."

"కారణం —?"

ఉసుపుదాయి.

"చెప్పు కృష్ణా! ఎందుకలా అనుకుంటున్నావు?"

ఈసారి అమె తలెత్తి చూసింది నావైపు. కనుకొనల తడిపోకపిస్తున్న ఆవేదన - నేను చూడలేకపోయాను. పిర